

VERSLAG

**VAN DE ZESDE BIJEENKOMST VAN DE GEMENGDE
ADVIESCOMMISSIE NEDERLAND-MAROKKO INZAKE HET
FAMILIERECHT**

1 EN 2 JUNI 2006 TE RABAT

Indachtig de voortzetting van hun dialoog om de bestaande problemen af te bakenen, zijn de Marokkaanse en Nederlandse delegaties, waarvan de ledenlijst aan onderhavige notulen is gehecht, in het kader van hun periodieke besprekingen op 1 en 2 juni 2006 bijeengekomen op het Ministerie van Justitie in Rabat om de punten van de voor deze bijeenkomst vastgestelde agenda te bespreken.

I – Nationaliteit en burgerlijke stand

1 – De kwestie van de dubbele nationaliteit

De Nederlandse delegatie heeft blijk gegeven van het belang dat de Nederlandse regering en het parlement hechten aan het vraagstuk van de dubbele nationaliteit en de mogelijkheid voor vreemdelingen die de Nederlandse nationaliteit verkrijgen om afstand te doen van de oorspronkelijke nationaliteit.

Zij heeft erop gewezen dat dit vraagstuk werd aangehaald tijdens het bezoek van de Nederlandse Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie aan Marokko. Met het oog hierop wenst de Nederlandse delegatie ingelicht te worden over het Marokkaanse standpunt ten aanzien van dit vraagstuk, ook al is zij zich ervan bewust dat het onderzoek naar dit vraagstuk nog niet is afgerond.

De Marokkaanse delegatie heeft aangegeven dat het wetboek inzake de nationaliteit, conform de Hoge Koninklijke Richtlijnen terzake, thans wordt bestudeerd waarbij wordt gekeken naar de mogelijkheid voor de Marokkaanse moeder om haar nationaliteit aan haar kinderen toe te kennen. Zij heeft de Nederlandse delegatie in kennis gesteld van het feit dat de technische commissie die belast is met de herziening van het Marokkaanse wetboek inzake de nationaliteit, hervormingsplannen heeft opgesteld die rekening houden met de Marokkaanse specificiteit en met de beginselen die op dit gebied algemeen worden erkend.

Het ontwerp van het herziene wetboek zal na afloop van de besprekingen die thans worden gevoerd met de diverse betrokken partijen, aan het Parlement ter beoordeling worden voorgelegd.

Wat de mogelijkheid betreft om afstand te doen van de Marokkaanse nationaliteit heeft de Marokkaanse delegatie aangegeven dat de van kracht zijnde bepalingen, in navolging van wetgevingen van meerdere landen, voorzien in de mogelijkheid om volgens welbepaalde voorwaarden een verzoek in te dienen waarop overeenkomstig de wet wordt beslist.

In het kader van de vragen van de Nederlandse autoriteiten omtrent deze kwestie zal de Marokkaanse delegatie het nieuwe wetboek overleggen zodra dit is uitgevaardigd.

2 – Het begrip “onbekende vader”

De Nederlandse delegatie heeft de kwestie aan de orde gesteld met betrekking tot de problemen omtrent de interpretatie van het begrip “onbekende vader”, zoals voorzien bij artikel 6 van het Marokkaanse wetboek inzake de nationaliteit. Hieromtrent heeft zij zich afgevraagd of er mogelijkheden bestaan om het begrip te preciseren alsmede situaties die reeds voor de uitvaardiging van het wetboek bestonden, te regulariseren.

De Marokkaanse delegatie heeft aangegeven dat het begrip “onbekende vader” was vastgesteld in tegenstelling met een regelmatige huwelijkssituatie. De lopende beschouwingen die moeten leiden tot de hervorming van het Marokkaanse wetboek inzake de nationaliteit, zullen waarschijnlijk de gelegenheid geven om deze dubbelzinnigheid terzijde te stellen omdat de toekenning van de nationaliteit via de moeder het belang van het begrip “onbekende vader” wegneemt, terwijl naar aanleiding van de hervorming van de wetgeving overgangsbepalingen kunnen worden geformuleerd die de gestelde vragen behandelen.

De beschouwing met betrekking tot de toekenning van de nationaliteit via de moeder richt zich eveneens op de vormen van toekenning daarvan.

3 – Voornamen

De Nederlandse delegatie heeft aangegeven dat de kwestie van de voornamen uitvoerig besproken is in het Nederlandse parlement. Zij vraagt zich af of er een mogelijkheid bestaat dat de Marokkaanse wetgeving gezinnen toestaat om hun kind een Nederlandse voornaam te geven, dan wel eventueel een compromis te vinden is waardoor twee voornamen in de registers van de burgerlijke stand kunnen worden opgenomen.

De Marokkaanse delegatie heeft nota genomen van de bezorgdheid van de Nederlandse delegatie door aan te geven dat de kwestie is voorgelegd aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken waaronder vraagstukken omtrent de burgerlijke stand vallen.

Bovendien is gewezen op het nauwe verband dat bestaat tussen deze kwestie en de beschouwingen omtrent de identiteit. In geval van weigering van registratie van een door de ouders gekozen voornaam kunnen laatstgenoemden zich evenwel wenden tot de hoge commissie voor de burgerlijke stand. In dit opzicht heeft de voorzitter van de Marokkaanse delegatie een aantal buitenlands klinkende voornamen genoemd die door genoemde commissie zijn aanvaard.

II – Erkenning van huwelijken

1 – Het “certificat de coutume” *[verklaring van huwelijksbekwaamheid naar Marokkaans recht]*

De Marokkaanse delegatie informeert opnieuw naar de maatregelen die door de Nederlandse delegatie zijn genomen ten aanzien van het verzoeken door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de overlegging van het “certificat de coutume” door de aanstaande echtgenoten.

De Nederlandse delegatie heeft aangegeven dat de kwestie met de Nederlandse ambtenaren van de burgerlijke stand is besproken en dat laatstgenoemden hebben verklaard dat zij de van kracht zijnde Nederlandse wetgeving toepassen en daarbij niet van de toekomstige echtgenoten kunnen eisen dat genoemd certificaat wordt overgelegd.

De Marokkaanse delegatie heeft aangegeven dat zij zich bewust is van de positie van de ambtenaren van de Nederlandse burgerlijke stand die gehouden zijn de wet toe te passen. Zij heeft evenwel opgemerkt dat overlegging van het “certificat de coutume” tot doel heeft de toekomstige echtgenoten die hun huwelijk in Nederland sluiten, te wijzen op de bepalingen van de Marokkaanse wetgeving om zo eventuele problemen in verband met de erkenning van hun huwelijk in Marokko te voorkomen.

De Nederlandse delegatie heeft de nadruk gelegd op het belang van door de Marokkaanse autoriteiten opgestelde folders om het publiek te informeren over de bepalingen van het wetboek van familierecht. Zij heeft aangegeven dat er op het gebied van deze voorlichting omtrent de bepalingen van het wetboek een nauwere samenwerking tussen beide partijen tot stand zou kunnen komen.

De Marokkaanse delegatie heeft haar bereidheid kenbaar gemaakt om samen met de Nederlandse delegatie informatiedragers uit te werken, en zulks in navolging van documenten die met andere landen zijn opgesteld.

2 – Huwelijksbevoegdheid

De Marokkaanse delegatie heeft aangegeven dat de rechters voor familiezaken die belast zijn met het huwelijk, toestemming kunnen verlenen voor een huwelijk dat werd gesloten voor het bereiken van de huwbare leeftijd.

Het betreft hier evenwel over het algemeen uitzonderlijke gevallen waarin toestemming is verleend aan toekomstige echtgenoten waarvan de leeftijd tussen 15 en 18 jaar ligt. Het verlenen van deze toestemming is onderworpen aan bijzondere voorwaarden, waaronder de voorwaarde van een medisch onderzoek naar de lichamelijke gesteldheid en de mogelijkheid de lasten van het huwelijk te dragen.

De Nederlandse delegatie heeft aangegeven dat de huwbare leeftijd in Nederland op 18 jaar is gesteld. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter evenwel toestemming verlenen voor een huwelijk tussen minderjarigen waarvan de leeftijd tussen de 15 en 18 jaar ligt. Het Nederlands internationaal privaatrecht erkent in Marokko gesloten huwelijken van personen waarvan de leeftijd tussen de 15 en 18 jaar ligt. Desalniettemin heeft de Nederlandse delegatie aangegeven dat indien de minderjarige echtgenoot de leeftijd van 15 jaar heeft bereikt en de huwelijksband na deze leeftijd wordt voortgezet, het huwelijk wordt erkend.

3 – Akten van erkenning van een huwelijk

De Marokkaanse delegatie heeft geïnformeerd naar het standpunt van de Nederlandse rechtspraak ten aanzien van de nieuwe procedure die op het gebied van de erkenning van huwelijken door het wetboek van familierecht is ingesteld.

In dit opzicht heeft zij erop gewezen dat het probleem inzake de *[lafif-]*akten van erkenning van een huwelijk niet meer speelt, aangezien vanaf 4 februari 2004, datum van inwerkingtreding van het nieuwe wetboek van familierecht, de notariële akten van erkenning van een huwelijk niet meer vormen dan een begin van bewijs van het huwelijk en dat dit wetboek voorziet in een overgangsperiode om daarvoor reeds bestaande situaties te regulariseren door een verzoek in rechte tot erkenning van het huwelijk; thans vormt de huwelijksakte het enige rechtsgeldige bewijs van dit huwelijk.

De Nederlandse delegatie heeft aangegeven dat de gerechtelijke instanties in kennis zijn gesteld en dat de rechters inlichtingen kunnen verkrijgen bij de Marokkaanse ambassade in geval van twijfel over de authenticiteit van documenten.

III – Erkenning van echtscheidingen

1 – Vereenvoudiging van de procedure inzake erkenning van in Nederland uitgesproken echtscheidingen

De Nederlandse delegatie heeft de wens geuit dat de Marokkaanse delegatie nieuwe maatregelen in overweging neemt die gericht zijn op een vereenvoudiging van de exequaturprocedure in navolging van de oplossingen die werden genomen vóór de inwerkingtreding van het nieuwe Marokkaanse wetboek van familierecht.

De Marokkaanse delegatie heeft erop gewezen dat deze tijdelijke oplossing gebaseerd was op een circulaire. Thans is deze oplossing achterhaald gezien het bepaalde in artikel 128 van het nieuwe Marokkaanse wetboek van familierecht. In het kader van deze nieuwe regeling heeft het Marokkaanse Ministerie van Justitie vereenvoudigde formaliteiten aanbevolen door de invoering van een formulier dat de verzoeker de mogelijkheid biedt zijn verzoek via het Ministerie van Buitenlandse Zaken door tussenkomst van het Ministerie van Justitie in te dienen, waarmee wordt voorkomen dat hij moet afreizen naar Marokko om daar zelf de procedure in te stellen. Dat neemt niet weg dat de Marokkaanse delegatie haar beraadslaging voortzet over de mogelijkheden om de vereenvoudiging van deze procedure verder door te voeren.

2 – Gebrek aan motivering van beslissingen door de Nederlandse rechtspraak op het gebied van echtscheiding

De Marokkaanse delegatie heeft de aandacht gevraagd voor Nederlandse gerechtelijke beslissingen die geen melding maken van de echtscheidingsgronden, hetgeen dan ook in Marokko problemen oplevert bij de exequatur van genoemde beslissingen. In dit opzicht zou de Marokkaanse delegatie graag zien dat de Nederlandse gerechtelijke autoriteiten bewust werden gemaakt omtrent deze kwestie.

De Nederlandse delegatie heeft het door de Marokkaanse delegatie geuite verzoek aanvaard, waarbij zij evenwel aangeeft dat echtscheidingsbeslissingen die in Nederland worden gegeven, enkel zijn gebaseerd op duurzame ontwrichting.

Verder heeft de Nederlandse delegatie ter kennis gebracht dat de erkenning van in Marokko uitgesproken ontbindingen van het huwelijk geen probleem meer oplevert. Zij heeft evenwel geïnformeerd naar het document dat als basis genomen moet worden bij het vaststellen van de datum van ontbinding van het huwelijk.

De Marokkaanse delegatie heeft aangegeven dat als referentiedatum geldt de datum van het opmaken van de echtscheidingsakte. Derhalve is de echtscheiding bewezen hetzij door overlegging van de adoulaire echtscheidingsakte, hetzij door het vonnis dat op voornoemde akte volgt.

3 – Alimentatie

De Marokkaanse delegatie heeft opnieuw aandacht gevraagd voor de problematiek die zij ontmoet bij de behandeling van alimentatiezaken in het kader van het Verdrag van New York van 1956, in casu waar het betreft de ontvangst van documenten in de Nederlandse taal wat een vertaalprobleem oplevert en dus kosten voor de onderhoudsgerechtigde partij.

De Nederlandse delegatie heeft nota genomen van de door de Marokkaanse delegatie aangehaalde problemen en neemt zich voor de noodzakelijke oplossingen te onderzoeken.

Bovendien heeft de Marokkaanse delegatie de kwestie van de dubbele rechterlijke beslissingen op het gebied van alimentatie aangeroerd en heeft de aandacht gevestigd op de noodzaak dat de respectievelijke gerechtelijke instanties rekening houden met beslissingen die eerder in alimentatiezaken zijn gewezen om zo voor de onderhoudsplichtige soms dramatische situaties te voorkomen.

In dit opzicht heeft de Marokkaanse delegatie voorgesteld ontmoetingen te organiseren tussen rechters die met de rechtspraak in dit soort zaken zijn belast en wel met het doel een betere kennis te verkrijgen over onze respectievelijke wetgevingen terzake. De Nederlandse delegatie zal dit voorstel bestuderen en laat haar antwoord hieromtrent op een later tijdstip weten.

De Marokkaanse delegatie heeft eveneens de wens geuit dat de Nederlandse delegatie haar informatie doet toekomen over de toekenning van alimentatie door de Nederlandse gerechtelijke instanties, waarbij zij met name wenst te weten of de kinderbijslag wordt meegenomen bij de vaststelling van het bedrag van de alimentatie.

IV – De Haagse Verdragen van 1996 inzake de kinderscherming en van 1980 inzake de kindervervoering

De Marokkaanse delegatie heeft aangehaald dat het verdrag van 1996 door Marokko is ondertekend en geratificeerd.

Met betrekking tot het verdrag van 1980 heeft de Marokkaanse delegatie aangegeven dat de ratificatieprocedure lopende is, en dat Marokko instemt met de beginselen die in dit verdrag zijn neergelegd. Dat in gedachte stelt de Marokkaanse delegatie voor om hetzij een bilateraal protocolakkoord op te stellen dat gebaseerd is op de bepalingen van genoemd verdrag, hetzij de bevoegdheden van onderhavige commissie zodanig uit te breiden dat de vraagstukken met betrekking tot ongeoorloofde overbrengingen van kinderen en de regeling van het omgangsrecht tot zijn bevoegdheden gaan horen. Een ontwerpprotocol is ter bestudering voorgelegd aan de Nederlandse delegatie die haar bevindingen en voorstellen hieromtrent binnenkort zal mededelen.

De Nederlandse delegatie heeft zich bereid verklaard samen te werken in het kader van de twee voornoemde verdragen.

V – DIVERSEN

1 – Opvangthuizen

Hoewel de Marokkaanse delegatie het belang erkent van deze opvangthuizen waar sommige moeders en kinderen die zich in een moeilijke situatie bevinden, terecht kunnen, vestigt zij de aandacht van de Nederlandse delegatie op de negatieve gevolgen van het feit dat de vader niet op de hoogte is van de verblijfplaats van zijn kinderen. Ook heeft zij voorgesteld dat de Marokkaanse consulaire autoriteiten door de leidinggevende personen van deze

opvangtehuizen op de hoogte worden gehouden over de feitelijke situatie van de betrokken personen.

De Nederlandse delegatie heeft de Marokkaanse delegatie in kennis gesteld van het feit dat er hieromtrent reeds eerder een bijeenkomst is belegd en stelt voor deze ontmoeting binnenkort opnieuw te doen plaatsvinden om de Marokkaanse consulaire autoriteiten zo in staat te stellen de gevraagde informatie in te winnen.

De Marokkaanse delegatie heeft verzocht om overlegging van documentatie over opvangtehuizen die volgens een systeem lijken te werken dat meegenomen zou kunnen worden in de lopende beschouwingen met betrekking tot de oprichting van dit soort tehuizen in Marokko.

2 – Probleem inzake de erkenning van akten van erkenning van het huwelijk (*Lafif*) door ambtenaren van de Nederlandse burgerlijke stand

De Marokkaanse delegatie heeft de problematiek aangehaald omtrent de niet-erkenning door ambtenaren van de Nederlandse burgerlijke stand van akten van erkenning van een huwelijk die zijn opgemaakt voor de datum van inwerkingtreding van het wetboek van familierecht. Zij zou graag zien dat de bevoegde Nederlandse instanties onderscheid maken tussen akten die zijn opgemaakt voor en na de inwerkingtreding van het wetboek van familierecht. De Nederlandse delegatie brengt het bestaan van deze problemen ter sprake in de Commissie van advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit en zal de Marokkaanse delegatie in kennis stellen van de initiatieven die zullen worden genomen.

Beide delegaties zijn verheugd over de hartelijke sfeer waarin de besprekingen zijn verlopen en over de besluiten en aanbevelingen die hieruit zijn voortgevloeid. Zij zijn overeengekomen om hun volgende bijeenkomst in Den Haag te houden, op een datum die op een later tijdstip wordt vastgesteld.

Gedaan te Rabat, 2 juni 2006.

De Voorzitter van de
Marokkaanse delegatie
namens deze
[handtekening]
De heer Brahim LISSER

De Voorzitter van de
Nederlandse delegatie

[handtekening]
De heer Sjaak Jansen

Lijst van de Marokkaanse delegatie

- Dhr. Mohamed LIDIDI, Secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie, Voorzitter van de delegatie
- Dhr. Brahim LISSER, Directeur Civiele Zaken bij het Ministerie van Justitie
- Dhr. Abdelmajid RHOMIJA, Directeur Studies, Samenwerking en Modernisering bij het Ministerie van Justitie
- Dhr. Mahjoub BENTALEB, Hoofd van de Afdeling Juridische en Gerechtelijke zaken bij het Ministerie van Justitie
- Mevr. Malika MEZDALI, Hoofd van de Afdeling Nationaliteit en Burgerlijke Stand, Ministerie van Justitie
- Mevr. Samira MEDDOUN, Rechterlijk ambtenaar belast met de gerechtelijke samenwerking in civiele zaken, Afdeling Civiele Zaken
- Dhr. Choukri AJRAOUI, Rechterlijk ambtenaar, gedetacheerd bij het Algemeen Secretariaat van het Ministerie van Justitie
- Dhr. El Mahdi AROUSSI IDRISSE, Rechterlijk ambtenaar, gedetacheerd bij de Directie Civiele Zaken van het Ministerie van Justitie
- Dhr. Abdelkamel DINIA, Hoofd van de Afdeling Consulaire Zaken
- Dhr. Ahmed LASFAR, Dienst Administratieve Verdragen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken

Lijst van de Nederlandse delegatie

- Dhr. Sjaak Jansen, Adjunct-hoofd van de Directie Wetgeving, Sector Privaatrecht van het Ministerie van Justitie, Voorzitter van de Nederlandse delegatie
- Mevr. Caroline Weijers, Adjunct-hoofd bij de Nederlandse Ambassade te Rabat
- Prof. Frans Van Der Velden, deskundige
- Dhr. Ilan Cohen, Afdeling Juridische Consulaire Zaken van het Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken